

**ОПЫТ РАБОТЫ ЭКСПЕРТОВ ХАРЬКОВСКОГО ОБЛАСТНОГО БЮРО
СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ ПРИ ОБНАРУЖЕНИИ СЛЕДОВ
БИОЛОГИЧЕСКОГО ПРОИСХОЖДЕНИЯ НА МЕСТЕ ПРОИСШЕСТВИЯ**

Войт О. В., Ольховский В. А., Губин Н. В., Балановский В. В.

Рассмотрен опыт работы экспертов Харьковского областного бюро судебно-медицинской экспертизы при обнаружении следов биологического происхождения на месте происшествия. Освещены особенности работы судебно-медицинских экспертов при изъятии и упаковке вещественных доказательств биологического происхождения при осмотре места происшествия.

**EXPERIENCE OF EXPERTS OF KHARKIV REGIONAL BUREAU OF FORENSIC MEDICAL EXAMINATION
IN DETECTING TRACES OF BIOLOGICAL ORIGIN AT SCENE OF ACCIDENT**

Voit O. V., Olkhovskiy V. O., Hubin M. V., Balanovskiy V. V.

Consideration is given to the experience of experts of the Kharkiv Regional Bureau of Forensic Medical Examination in detecting the traces of biological origin at the scene of accident. The message highlights the peculiarities of the forensic medical experts' work in seizing and packaging the material evidence of biological origin when inspecting the scene of accident.

УДК 340.624.6

О. О. Моргун, судово-медичний експерт Дергачівського міського відділення Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи, e-mail: teffi.fox.teffi@gmail.com,

А. О. Моргун, судово-медичний експерт Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи, e-mail: teffi.fox.teffi@gmail.com,

В. В. Хижняк, доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства Харківського національного медичного університету, кандидат медичних наук, доцент, e-mail: v.v.khyzhniak@gmail.com

**ПРОФІЛАКТИКА ПОРУШЕНЬ ПРИНЦИПІВ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЩОДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА НЕУПЕРЕДЖЕНОСТІ**

Проблема незалежності та неупередженості експерта під час проведення судово-медичної експертизи, напевно, ніколи не втратить свою актуальність, але не зважаючи на те, що цими питаннями наповнені перші шпальта документів з нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності, зокрема Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) та Закону України «Про судову експертизу», залишається низка проблем і розбіжностей між ними та підзаконними нормативно-правовими актами, що регулюють юридичні відносини у сфері проведення судово-медичних експертиз.

Так, відповідно до ст. 3. «Принципи судово-експертної діяльності» Закону України «Про судову експертизу» судово-експертна діяльність повинна здійснюватися на принципах законності, незалежності, об'єктивності та повноти дослідження. У ст. 4 цього Закону проголошуються гарантії незалежності судового експерта й правильності його висновку, а саме: «незалежність судового експерта та правильність його висновку забезпечуються: заборону під загрозою передбаченої законом відповідальності втручатися будь-кому в проведення судової експертизи; існуванням установ судових експертиз, незалежних від органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування та суду; створенням необхідних умов для діяльності судового експерта, його матеріальним і соціальним забезпеченням; кримінальною відповідальністю судового експерта за дачу свідомо неправдивого висновку та відмову без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків; можливістю призначення повторної судової експертизи; присутністю учасників процесу в передбачених законом випадках під час проведення судової експертизи».

Кримінально-процесуальний кодекс України визначає судового експерта як окремого учасника кримінального провадження, який відповідно до п. 4. ч. 5, ст. 69 КПК України зобов'язаний: «не розголошувати без дозволу сторони кримінального провадження, яка його залучила, чи суду відомості, що стали йому відомі у зв'язку з виконанням обов'язків, або не повідомляти будь-кому, крім особи, яка його залучила, чи суду про хід проведення експертизи та її результати».

Однак відповідно до «Положення про начальника бюро судово-медичної експертизи управлінськ охорони здоров'я обласних виконавчих комітетів та республіканського бюро (Автономної Республіки Крим)», які є складовою частиною наказу МОЗ України «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України» від 17.01.1995 за № 6 (далі – наказ МОЗ України № 6), а саме п. 7.: «Для реалізації ви-

щеназваних заходів начальник бюро організовує: 7.1. Проведення систематичних перевірок діяльності всіх структурних підрозділів бюро з складанням актів обстеження, що включають висновки і пропозиції щодо покращення роботи з наступним обговоренням результатів обстеження на виробничих нарадах; 7.2. Систематичну перевірку первинних висновків і актів з письмовим повідомленням експертів про виявлені при перевірці недоліки; 9.2. Систематично контролювати якість проведення судово-медичних експертиз і досліджень, а також діяльність всіх працівників». Крім того, аналогічні статусні повноваження закріплено в «Положенні про завідуючого відділом судово-медичної експертизи» та в «Положенні про завідуючого відділенням ...» того ж наказу: «завідувач відділом організовує і забезпечує – п. 6.5. Систематичну перевірку експертної документації, яка виходить з відділу, з розбором її, доведенням до відома експертів виявлених недоліків та обговоренням заходів по їх усуненню; п. 6.6. Своєчасне доведення до відома керівництва бюро про всі виявлені при перевірці експертної документації випадки істотних дефектів експертних досліджень, неправильних, непереконливих або необґрунтованих підсумків експерта; п. 7.11. Забезпечення нерозголошення даних матеріалів справи медичного характеру, які стали відомі в процесі проведення експертизи; п. 8.2. Забезпечувати постійний контроль за кваліфікованим, об'єктивним і своєчасним виконанням експертних досліджень, які проводяться у відділенні; п. 8.6. Систематично, не рідше одного разу на два тижні, проводити робочі наради експертів відділення з метою усунення недоліків у роботі, обміну досвідом, аналізу складних експертиз тощо».

Наведені Положення наказу МОЗ України № 6 суперечать найпершому і головному Положенню, яке затверджено цим наказом – це «Положення про бюро судово-медичної експертизи управліннь охорони здоров'я обласних виконавчих комітетів та республіканське бюро (Автономної Республіки Крим)». Аналіз завдань бюро (пп. 2.1–2.13) показує відсутність його функцій щодо «перевірки первинних висновків і актів», «контролю якості проведення судово-медичних експертиз і досліджень» тощо.

Таким чином, убачаються розбіжності між підзаконним нормативно-правовим документом у вигляді наказу МОЗ України № 6 і нормами КПК України і Законом України «Про судову експертизу» щодо заборони будь-кого втручатися в проведення експертизи та обов'язку експерта не розголошувати відомості кримінального провадження, які стали йому відомі у зв'язку з проведенням експертизи. Наказ МОЗ України № 6 наділяє адміністрацію бюро судово-медичної експертизи незаконними повноваженнями втручатися в хід проведення експертизи при відсутності статусу експерта в адміністратора бюро.

З огляду на те, що за ієрархією законодавства підзаконні нормативно-правові акти не можуть суперечити законам України, для вирішення цієї проблеми необхідно провести низку заходів з адаптації відповідних нормативно-правових актів до закону України «Про судову експертизу» та КПК України, а також уніфікації й удосконалення відомчих документів.

ПРОФИЛАКТИКА НАРУШЕНИЙ ПРИНЦИПОВ ЭКСПЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАСАТЕЛЬНО НЕЗАВИСИМОСТИ И НЕПРЕДВЗЯТОСТИ

Моргун Е. А., Моргун А. А., Хижняк В. В.

Существуют четкие нормы и принципы проведения экспертных исследований, в частности, касающиеся независимости эксперта при проведении экспертиз и его непредвзятости. Эти нормы закреплены в Уголовном процессуальном кодексе Украины и Законе Украины «О судебной экспертизе». На основе этих законов создан подзаконный нормативно-правовой документ – приказ Министерства охраны здоровья Украины «О развитии и совершенствовании судебно-медицинской службы Украины». Этим приказом разрешено начальнику бюро судебно-медицинской экспертизы, его заместителю, заведующим отделами и отделениями контролировать ход экспертизы, проводимой экспертом, и влиять на его выводы. Выявленные нарушения норм указанных законов требуют унификации и усовершенствования ведомственных документов.

PREVENTION OF THE VIOLATIONS OF EXPERT ACTIVITY PRINCIPLES ON REGARDING INDEPENDENCE AND IMPARTIALITY

Morhun O. O., Morhun A. O., Khyzhniak V. V.

There are clear norms and principles for conducting expert researches, in particular, regarding the independence of the expert in the conduct of examinations and his impartiality. These norms are enshrined in the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine "On Forensic Examination". On the basis of these laws, a subordinate regulatory legal document was created – the order of the Ministry of Health of Ukraine "On the development and improvement of the forensic medical service of Ukraine". This order allows the head of the forensic medical examination bureau, his deputy, chiefs of departments and divisions to monitor the progress of the examination carried out by expert and to influence his conclusions. The revealed infringements of specified laws norms demand unification and improvement of departmental documents.